

STORTINGET

Innst. 143 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:64 S (2025–2026)

**Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Anna Molberg, Amalie Gunnufsen, Mahmoud
Farahmand og Henrik Asheim om en forenklings-
reform i Nav**

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen nedsette et ekspertutvalg som skal evaluere Nav 20 år etter NAV-reformen og komme med forslag til en forenklingsreform i Nav med mål om økt overgang til arbeid, raskere saksbehandling, færre tidstyver og bedre kvalitet for brukerne.
2. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan utbetaling av ytelser fra Nav kan samordnes og vurdere om noen ytelser kan utmåles for lengre perioder av gangen for å gi mottakerne en mer stabil livssituasjon.
3. Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringskrav, kontrollrutiner og interne retningslinjer i Nav, med mål om tydeligere styring, reduksjon av unødvendig byråkrati og en forenklet arbeidshverdag for de ansatte.
4. Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket som styrer samarbeidet mellom Nav Stat og kommunene, og komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker samhandlingen, forenkler

informasjonsdelingen og sikrer at brukernes helhetlige behov ivaretas på en bedre måte.

5. Stortinget ber regjeringen sikre at digitaliseringsarbeidet i Nav i større grad prioriterer automatisering av enkle saker, slik at ansatte kan bruke mer tid på veiledning, oppfølging og på brukere med sammensatte behov.»

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 11. desember 2025 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 12. januar 2026 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det åpnet for skriftlig høring. Det kom inn tolv innspill.

Samtidig med behandlingen av Representantforslag 64 S (2025–2026) fra Høyre om en forenklingsreform i Nav har komiteen behandlet Representantforslag 65 S (2025–2026) fra Senterpartiet om eit nytt Nav for å få fleire i arbeid og aktivitet.

I denne innstillingen blir derfor merknadene til både Representantforslag 64 S (2025–2026) og Representantforslag 65 S (2025–2026) behandlet, jf. Innst. 139 S (2025–2026).

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Vidar Kjølmoen, Morten Sandanger, Agnes Nærland Viljugrein og

Elise Waagen, fra Fremskrittspartiet, Alf Erik Andersen, Bjørnar Laabak, Morten Wold og Sebastian Saltrø Ytrevik, fra Høyre, Amalie Gunnufsen og Anna Molberg, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Marian Hussein, og fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, viser til at parallelt med behandlingen av Representantforslaget 64 S (2025–2026) fra Høyre om en forenklingsreform i Nav har komiteen også behandlet Representantforslaget 65 S (2025–2026) fra Senterpartiet om et nytt Nav for å få flere i arbeid og aktivitet med samme tematikk.

Komiteen understreker betydningen av et vel-fungerende Nav for å sikre at etaten kan levere på samfunnsoppdraget om å bidra til sosial og økonomisk trygghet, og fremme overgang til arbeid og aktivitet.

I 2026 er det 20 år siden gjennomføringen av NAV-reformen, sammenslåing av den tidligere Trygdeetaten, Aetat og den kommunale sosialtjenesten. Komiteen viser til at formålet med NAV-reformen i 2006 var at brukerne skulle ha én dør inn, og målet for forvaltningen var:

- Flere i arbeid og aktivitet – færre på stønad.
- Enklere for brukerne og tilpasset brukernes behov.
- En enhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, merker seg at regjeringen har oppnevnt et lovutvalg som skal revidere folketrygdloven, samt at det er varslet at regjeringen vil sette ned et ekspertutvalg for gjennomgang av Nav.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke betydningen av et velfungerende Nav. Nav er et viktig verktøy for å inkludere flere i arbeid og færre på stønad, i tillegg skal Nav bidra til sosial og økonomisk trygghet. Disse medlemmer mener derfor at utfordringene i Nav må tas på alvor for at Nav skal kunne levere på sitt samfunnsoppdrag.

Disse medlemmer viser til regjeringens plan for Norge med mål om en sysselsettingssandel på 82 pst. innen 2030, og 150 000 flere i jobb. I tillegg har regjeringen prioritert ungdomsløftet for å inkludere flere unge i jobb, med mål om 30 000 flere under 30 år i jobb innen 2030. For å nå målet om flere i jobb er det viktig at Nav leverer på samfunnsoppdraget.

Disse medlemmer støtter at det nedsettes en ekspertgruppe med et bredt mandat for å vurdere alle sidene ved forvaltningen, slik regjeringen Støre har varslet. Disse medlemmer viser til at Nav er en stor og kompleks organisasjon som forvalter om lag en tredjedel av statsbudsjettet. Disse medlemmer mener at endringer i Nav må gjøres på bakgrunn av et grundig kunnskapsgrunnlag, for å sikre at endringer oppnår

ønsket effekt. Disse medlemmer vil derfor ikke konkludere med endringer i forvaltningen nå, men avvente ekspertutvalget sitt arbeid.

Disse medlemmer vil likevel understreke betydningen av å fortsette mulige forbedringer og forenklinger i påvente av ekspertgruppen, og viser blant annet til prosjektet «Et enklere Nav» med aktivitetspenger for unge utenfor arbeid og utdanning, og den ekstra innsatsen for å få flere unge inn i arbeid.

Disse medlemmer vil videre understreke sammenhengen mellom forvaltning og regelverk, og støtter arbeidet med en revidering av folketrygdloven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er på tide med en grundig NAV-reform, og viser til at NAV-reformen som skulle sørge for mer inkludering og flere i arbeid, har hatt motsatt effekt. Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens rapport, Dokument 3:5 (2025–2026) Riksrevisjonens undersøkelse av Navs innsats for å forhindre frafall fra arbeidslivet, hvor det slås fast at Nav ikke har klart å redusere frafallet fra arbeidslivet.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med en ny NAV-reform, for å få flere i arbeid, forenkle systemet og tilby bedre tjenester samt likere behandling og likere forvaltningspraksis på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

Disse medlemmer mener arbeidet bør inkludere en vurdering av alle systembarrierer, hjemler, forskrifter og retningslinjer som er til hinder for effektiv saksbehandling på tvers av områder, samt komme med konkrete forslag til endringer. Som et resultat av det må også en reform ha som målsetning at det skal bli færre og mer treffsikre ytelser, mindre byråkrati, færre ledere og færre ansatte.

Disse medlemmer mener reformen bør inneholde en systematisk gjennomgang av alle deler av Nav, og involvere relevante aktører. Disse medlemmer ser det som sentralt å også vurdere om Nav sitt opprinnelige mandat fra 2006 er tilstrekkelig oppfylt samt se på en mulig oppdatering av Navs samfunnsoppdrag og tydeliggjøring av mandat.

Disse medlemmer viser til at Norge har en enorm arbeidsreserve, hvor store mengder vil kunne aktiveres med de rette grepene innen helse samt konstruktive incentiv overfor arbeidstakere, arbeidsgivere og næringsliv.

Disse medlemmer viser til at den norske modellen med én felles etat har vist seg både vanskelig å styre og bruke. Flere rapporter fra Riksrevisjonen samt flere utredninger har pekt på høy kompleksitet, tidvis mangel på kompetanse, rigide systemer for både ansatte og brukere, og en stor overlapp av ytelser.

Disse medlemmer er kritiske til at dagens Nav har så mye som rundt 200 ulike ytelser og tjenester,

hvorav mange er vanskelige å skille tydelig fra hverandre. Dette skaper et unødvendig stort og komplisert system.

Disse medlemmer mener at behovet i ytterste konsekvens kan dekkes av to ytelser, sykepenger og støtte fra staten om personen ikke kan forsørge seg selv. I teorien kunne alle ytelser beregnes med minimums- og maksimumstak. I tillegg kommer spørsmålet om hvorfor man ikke klarer å forsørge seg selv, om man er kronisk syk, trenger hjelp til å komme i jobb etc.

Disse medlemmer mener at dagens rigide regler og silobaserte digitale løsninger må bli enklere og mer tilpasset skjønn. Samtidig fører skrevne og uskrevne utdanningskrav til at forvaltningen frarøves mange gode kandidater med viktig erfaring fra arbeidslivet som vet hvordan man finner løsninger ved å tenke kreativt innenfor rammene.

Disse medlemmer mener at juridiske barrierer for god samhandling, inkludert personvernsbarrierer, bør justeres så folk ikke må starte på nytt hvert sted de henvender seg internt i Nav. Disse medlemmer mener at hjemler bør justeres så personvern ivaretas, samtidig som alle saksbehandlerne skal få tilgang til samme informasjon og progresjonsplaner om personen de prøver å hjelpe.

Disse medlemmer anerkjenner at løsningen med én dør inn ikke har fungert etter intensjonen, og det er uvisst om det blir veien videre. Disse medlemmer mener ideen kunne fungere om førsteleddet hadde forvaltningskompetanse til å veilede personen til rett hjelp, fremfor kun å skulle godkjenne eller avslå sin tildelte type søknad.

Disse medlemmer mener at Nav skal ha en koordinerende og styrende rolle, men ikke alltid en aktiv rolle som gjennomfører. Disse medlemmer mener at noen områder, som arbeidsformidling, språkopplæring, attføring og karriereveiledning, bør åpnes for private, ideelle og kommersielle. Språkopplæring bør knyttes til arbeidsrettede aktiviteter.

Disse medlemmer mener i tillegg at silotenkingen mellom de ulike budsjettene i stat og kommune må erstattes av mer samfunnsøkonomiske perspektiver. Et eksempel er kostnaden av ytelser under sykemelding og arbeidsavklaringspenger (AAP) for et individ i helsekø, kontra kostnad for raskere utført medisinsk behandling.

Disse medlemmer mener det bør vurderes om flere skal kunne kvalifisere til å motta veiledning, bistand eller lignende til å endre yrkesvei og karriere, om de er på vei mot å bli uføre i sitt nåværende yrke, og uførerisikoen er knyttet til yrket.

Disse medlemmer mener at Nav er et forvaltningsorgan fullt av gode, hardtarbeidende mennesker som må få lov til å arbeide effektivt, tillitsbasert og beslutningsorientert – også på lavere nivå. Det bør legges opp til at Nav måler det som fungerer, som antall perso-

ner hjulpet rett – ikke antall søknader behandlet. De ansatte må få lov til å slutte med meningsløse tiltak, og det må sørges for at skjønn trumfer systemer – ikke motsatt.

Disse medlemmer mener det er for tidlig å konkludere med en løsning for Nav, slik Senterpartiet har gjort, samtidig som Høyres forslag blir for lite konkret, med nedsettelse av utvalg, utredninger, gjennomganger og manglende krav til fremdrift.

Disse medlemmer kan på denne bakgrunn ikke støtte noen av de fremsatte forslagene i verken Representantforslag 64 S (2025–2026) eller Representantforslag 65 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det snart er 20 år siden NAV-reformen, og disse medlemmer mener derfor at tiden er inne for en grundig gjennomgang av hvordan Nav er organisert. Disse medlemmer understreker behovet for et systemkritisk blikk på Nav og en helhetlig analyse av dagens organisering. På denne bakgrunn har Høyre fremmet Representantforslag 64 S (2025–2026) om en forenklingsreform i Nav.

Disse medlemmer viser videre til Stortingets behandling av Innst. 139 S (2025–2026), jf. Representantforslag 65 S (2025–2026) fra Senterpartiet om eit nytt Nav for å få flere i arbeid og aktivitet. Disse medlemmer støtter ikke forslagene og mener at det, i stedet for å forhåndskonkludere om hvordan Nav skal se ut, er nødvendig med en bredere gjennomgang som kan danne grunnlag for en reform som forenkler og forbedrer Nav.

Disse medlemmer viser til at regjeringen fikk oversendt Interpellasjon nr. 7 (2025–2026) 14. november 2025. Disse medlemmer viser videre til Høyres innlegg i interpellasjonsdebatten 9. desember 2025, der representanten Molberg utfordret statsråden på om hun har kontroll på Nav, og hvilke tiltak regjeringen vil iverksette for å møte alle Navs utfordringer som har kommet frem den siste tiden.

Disse medlemmer mener at arbeidsprosessene i Nav er for tunge, regelverket for komplisert og at digitaliseringen gir for små gevinster sett opp mot potensialet og ressursbruken. Disse medlemmer peker på at informasjonen om brukerne ofte er fragmentert og må letes opp i forskjellige systemer, og ansatte bruker unødvendig mye tid på dobbeltarbeid og rapportering fremfor å hjelpe folk inn i jobb. Derfor er det behov for en forenklingsreform som gir tydeligere styring, mindre byråkrati, bedre arbeidsflyt og mer tid til forebygging og oppfølging.

Disse medlemmer mener at regjeringen bør vurdere en bedre samordning av hvordan ulike ytelser utbetales. Disse medlemmer vil også at rapporteringskrav, kontrollrutiner og interne retningslinjer i Nav må gjennomgås for å bedre styringen og redusere

byråkratiet. Disse medlemmer mener at regjeringen må se på samarbeidet og informasjonsdelingen mellom Nav Stat og Nav Kommune. Videre mener disse medlemmer også at det er behov for at digitaliseringsarbeidet i større grad prioriterer automatisering av enkle saker, slik at ansatte kan bruke mer tid på å følge opp brukere.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et ekspertutvalg som skal evaluere Nav 20 år etter NAV-reformen og komme med forslag til en forenklingsreform i Nav med mål om økt overgang til arbeid, raskere saksbehandling, færre tidstyver og bedre kvalitet for brukerne.»

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan utbetaling av ytelser fra Nav kan samordnes og vurdere om noen ytelser kan utmåles for lengre perioder av gangen for å gi mottakerne en mer stabil livssituasjon.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringskrav, kontrollrutiner og interne retningslinjer i Nav, med mål om tydeligere styring, reduksjon av unødvendig byråkrati og en forenklet arbeidshverdag for de ansatte.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket som styrer samarbeidet mellom Nav Stat og kommune, og komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker samhandlingen, forenkler informasjonsdelingen og sikrer at brukernes helhetlige behov ivaretas på en bedre måte.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at digitaliseringsarbeidet i Nav i større grad prioriterer automatisering av enkle saker, slik at ansatte kan bruke mer tid på veiledning, oppfølging og på brukere med sammensatte behov.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at et av NAV-reformens mål var å bedre tjenestene for personer med utfordringer på arbeidsmarkedet eller som har behov for tverrfaglig innsats fra de tre tidligere etatene. Nav-systemet skulle gi en helhetlig og individuelt tilpasset bistand, raskere avklaring og et mer samordnet tjenestetilbud. Disse medlemmer mener at disse forventningene ikke er innfridd, og Nav fremstår i dag mer som et system basert på kontroll og mistillit, både til ansatte og brukere.

Disse medlemmer mener at trygderettsskandalen som i 2019 avdekket alvorlig svikt i Navs fortolkning av eget regelverk i relasjon til EØS-lovgivningen, var en vekker for mange. Mange stønadsmottaker ble urettmessig dømt til å tilbakebetale stønader på grunn

av utenlandsopphold. Noen ble dømt til fengsel. Disse medlemmer mener årsaker til feiltolkning av regelverk og korrekt plassering av ansvar er viktige spørsmål som bør gjennomgås for å sikre økt tillit til Nav, at alle får riktig hjelp til riktig tid og at de ansatte i Nav får et enklere regelverk å forholde seg til.

Disse medlemmer viser til at flere ansattorganisasjoner anbefalte en bred gjennomgang av Navs lovfortolkning på flere kritiske områder for å sikre at det ikke utøves feil rettsanvendelse og skjønn på Navs forvaltningsområder. Etter trygderettsskandalen har det skjedd flere innstramninger og endringer i Navs regelverk og arbeidsformer. Disse medlemmer mener at dette har bidratt til at Nav oppleves mindre tilgjengelig. Brukernes plikter er skjerpet på flere områder, samtidig som sosialfaglig kompetanse og sosiale tjenester i Nav får liten plass og oppmerksomhet. Disse medlemmer mener at partnerskapet mellom stat og kommune ikke fungerer tilfredsstillende på alle nivå i organisasjonen.

Disse medlemmer viser til at en rekke tjenester i Nav er digitalisert, og at Nav har flere store digitaliseringsprosjekt på gang. Disse medlemmer mener den eksterne konsulentbruken i digitaliseringsprosjektene har vært høy, og skulle gjerne sett at Nav økte kompetansen i egen drift.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at for de som mestrer den digitale plattformen, og har nødvendig teknisk utstyr, har digitaliseringen vært positiv. Men for de som av ulike grunner ikke mestrer digitale plattformer, eller mangler nødvendig utstyr, har tilgjengeligheten blitt forverret. Disse medlemmer viser til at digitalisering i vesentlig grad har omfattet statlig Nav og har ikke vært samkjørt med kommunalt Nav.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at digitalisering i tillegg til redusert åpningstid, sentralisering og for lav grunnbemanning har ført til dårligere tilgjengelighet, særlig for de kommunale tjenestene i Nav. Disse medlemmer mener derfor at en helhetlig gjennomgang av Nav er mer aktuell nå enn noen gang. Samtidig må digitaliseringen sikre at Nav løser sitt samfunnsoppdrag bedre og komme de brukerne som har mest behov for oppfølging, til nytte.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet et eget ekspertutvalg som skal se på Navs utfordringer i stort. Disse medlemmer mener det er positivt at regjeringen har satt i gang et arbeid med flere aspekter av problemene i Nav. Disse medlemmer er samtidig bekymret for at regjeringen har varslet at brukerorganisasjoner og ansattorganisasjoner ikke skal

være representert i selve ekspertgruppen, men i egne referansegrupper. Disse medlemmer mener at bruke og ansattrepresentanter bør regnes som eksperter på Nav.

Disse medlemmer mener at sikkerhetssituasjonen til de ansatte på Nav-kontorene fortsatt ikke er godt nok belyst. En gjennomgang av Nav fordrer at de ansattes trygghet styrkes. Disse medlemmer mener at det derfor er avgjørende at representanter fra ansattorganisasjoner deltar aktivt i evalueringen av Nav.

Disse medlemmer bekymrer seg også over det høye sykefraværet blant Nav-ansatte. Å finne årsaker og løsningsforslag til dette bør være en del av ekspertgruppens mandat.

Disse medlemmer ønsker at ekspertutvalget som skal gjennomgå Nav, har i sitt mandat å kartlegge om Nav har oppfylt sitt formål om å bedre inntektssikringen og sørget for tilpasset bistand særlig i levekårsutsatte områder.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et bredt ekspertutvalg med representasjon fra både brukerorganisasjoner og ansattorganisasjoner som skal evaluere Nav, i tråd med ambisjonene i tillitsreformen.»

Disse medlemmer mener at Nav bør drifte flere av sine tiltak i egenregi. I 2024 kom Frisch-senteret og Oslo Economics med en rapport, Effekter av arbeidsmarkedstiltak, på bestilling fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Rapporten viste at oppfølgingstiltaket Arbeid med støtte ble drevet billigere i egenregi, og med bedre resultat for tillit mellom bruker og veileder. Når brukere kommer på Nav-kontoret i dag for å få hjelp, blir de ofte i første omgang sendt til avklaringstiltaket for å avklare mulighetene i arbeidslivet, utdanning, arbeidsevne, sykdom og hvilke typer jobber man kan fungere i. Dette gjøres med tester og samtaler mellom en veileder og bruker. Tiltaksarrangør skriver da en rapport som Nav går ut ifra i den videre oppfølgingen. Disse medlemmer mener dette fører til at bruker blir kasteball og at det blir lav grad av tillit og lite optimal relasjon mellom bruker og Nav-veileder. Disse medlemmer mener derfor at dette tiltaket kan gjøres i egenregi i et prøveprosjekt på ulike Nav-kontorer. Disse medlemmer mener dette vil bidra til å bedre relasjonen mellom bruker og Nav-veileder og friggi midler til andre tiltak eller flere årsverk.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte et prøveprosjekt med avklaringstiltak i egenregi på utvalgte Nav-kontorer.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen nedsette et ekspertutvalg som skal evaluere Nav 20 år etter NAV-reformen og komme med forslag til en forenklingsreform i Nav med mål om økt overgang til arbeid, raskere saksbehandling, færre tidstyver og bedre kvalitet for brukerne.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan utbetaling av ytelser fra Nav kan samordnes og vurdere om noen ytelser kan utmåles for lengre perioder av gangen for å gi mottakerne en mer stabil livssituasjon.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringskrav, kontrollrutiner og interne retningslinjer i Nav, med mål om tydeligere styring, reduksjon av unødvendig byråkrati og en forenklet arbeidshverdag for de ansatte.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket som styrer samarbeidet mellom Nav Stat og kommunene, og komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker samhandlingen, forenkler informasjonsdelingen og sikrer at brukernes helhetlige behov ivaretas på en bedre måte.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sikre at digitaliseringsarbeidet i Nav i større grad prioriterer automatisering av enkle saker, slik at ansatte kan bruke mer tid på veiledning, oppfølging og på brukere med sammensatte behov.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sette ned et bredt ekspertutvalg med representasjon fra både brukerorganisasjoner og ansattorganisasjoner som skal evaluere Nav, i tråd med ambisjonene i tillitsreformen.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen starte et prøveprosjekt med avklaringstiltak i egenregi på utvalgte Nav-kontorer.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:64 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Amalie Gunnufsen, Mahmoud Farahmand og Henrik Asheim om en forenklingsreform i Nav – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 24. februar 2026

Marian Hussein

leder

Elise Waagen

ordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/4592-

Dato
12. januar 2026

Representantforslag 64 S (2025-2026) fra representantene Anna Molberg, Amalie Gunnufsen, Mahmoud Farahmand og Henrik Asheim - forenklingsreform i Nav (dokument 8:64 S 2025-2026)

Jeg viser til brev fra arbeids- og sosialkomiteen av 11. desember 2025 med anmodning om min vurdering av representantforslag 64 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Amalie Gunnufsen, Mahmoud Farahmand og Henrik Asheim om en forenklingsreform i Nav.

Representantforslaget er oppsummert i fem forslag. Nedenfor besvarer jeg hvert enkelt forslag.

- 1. Stortinget ber regjeringen nedsette et ekspertutvalg som skal evaluere Nav 20 år etter Nav-reformen og komme med forslag til en forenklingsreform i Nav med mål om økt overgang til arbeid, raskere saksbehandling, færre tidstyver og bedre kvalitet for brukerne.*

Navs viktigste arbeid fremover er å bidra til at flere kommer i arbeid og færre på stønad. Samtidig skal etaten sørge for at de som trenger det, får rett ytelse til rett tid. Dette samfunnsoppdraget er omfattende og komplekst og skal løses med et utfordringsbilde for samfunn- og arbeidsliv som er godt skissert gjennom både Perspektivmeldingen 2024, Navs omverdensanalyse 2023-2035 og i ulike rapporter de seneste årene.

Formålet med Nav-reformen i 2006 var at brukerne skulle ha én dør inn, og målet for forvaltningen var:

- Flere i arbeid og aktivitet - færre på stønad
- Enklere for brukerne og tilpasset brukernes behov
- En enhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning

Arbeids- og velferdsforvaltningen opplevde flere utfordringer i de første årene etter etableringen, som følge av den omfattende omstillingen som sammenslåingen av de tre forskjellige etatene medførte. For å møte disse ble det gjort en rekke organisatoriske tilpasninger, og det ble startet et omfattende program for modernisering av etatens IKT-systemer.

I 2015 konstaterte en ekspertgruppe, Vågengutvalget, at arbeids- og velferdsforvaltningen etter reformperioden var over i en fase der driften viste klare forbedringer. I 2016 kom Meld. St. 33 (2015-2016) *Nav i en ny tid* som fokuserte på å videreutvikle forvaltningen for å bli bedre i stand til å nå målene i arbeids- og velferdspolitikken.

Meldingen la frem konkrete strategier og tiltak for å gjøre Arbeids- og velferdsforvaltningen mer arbeidsrettet, styrke kontakten med arbeidsgivere og forenkle brukernes møte med forvaltningen. I tråd med meldingen er det lagt vekt på tjenesteutvikling som skal gi større lokal handlefrihet til å tilpasse tjenestene og virkemidler til individuelle behov, noe som har vært viktig for å vitalisere partnerskapet mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunene. Oppfølgingen av disse retningsvalgene ble evaluert av Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) i 2020, som konkluderer med at strategier og tiltak hadde gitt positive resultater, og at forbedringsarbeidet burde videreføres langs strategivalgene.

Forbedringer i Nav har vedvart på mange områder der digitalisering av store ytelsesordninger, spesialisering av ytelsesforvaltningen, tjenesteutvikling i Nav-kontorene og regionalisering av fylkesleddet som følge av kommunereformen har vært viktige elementer. De siste årene har regjeringen lagt vekt på å fortsette moderniseringen og automatiseringen av ytelser, sikre ressurser til digitalisering, økte trykket på å få unge ut i arbeid, bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak er økt og fleksibiliteten er økt og saksbehandlingsressursene er økt for å få ned saksbehandlingstider.

Både NOU 2020:9 Blindsonen, NOU 2023: 11 Raskt og riktig, Riksrevisjonen, Sivilombudet og ESA har påpekt svakheter som viser at utfordringsbildet er omfattende og komplekst. Staten har fortsatt lange saksbehandlingstider på enkelte ytelser og forvalter et komplisert regelverk. Det er avdekket svakheter i etatens internkontroll og etterlevelse av økonomiregelverket og personvernregelverket.

Digital teknologi blir stadig viktigere for å gi gode tjenester, ivareta vekst i oppgaver, sikkerhet, personvern og forventninger fra brukere. Samtidig ser vi at utfordringene knyttet til ivaretagelse av sikkerhet og beredskap øker for en virksomhet som er avhengig av digitale løsninger. Dermed er det helt avgjørende at Arbeids- og velferdsetaten faser ut gamle IKT-systemer som ikke tilfredsstiller krav til stabil drift, forvaltbarhet, endringsevne og etterlevelse av regelverk, som sikkerhet og personvern. Effekten av å digitalisere tjenester og ytelser kan bli redusert dersom komplekst regelverk gjør at arbeidet tar lang tid, automatiseringsgraden blir for lav og at det må etableres manuelle prosesser fordi regelverket er for komplekst og omfattende.

Folketrygdloven er omfattende og komplisert. Nav bruker store ressurser på å tolke og forvalte regelverket. Derfor har regjeringen satt ned et utvalg som skal gå gjennom loven og foreslå endringer. For at Nav skal kunne gjøre en enda bedre og mer effektiv jobb, trenger vi et lovverk som hjelper til og bidrar til at folk får riktige og raske vedtak. Folketrygdloven ble utformet i en tid da det ikke var behov for å tilrettelegge for masseforvaltning, digitalisering og hel- eller delautomatisert saksbehandling. Til tross for senere endringer i loven, bærer den fortsatt preg av dette. Dette kan være en utfordring for arbeidet med nødvendig effektivisering og modernisering i Arbeids- og velferdsetaten.

Regjeringen vil også i inneværende stortingsperiode vurdere behovet for endringer i ytelsene som forvaltes av Nav for å sikre at disse har gode incentiver for å få flere i arbeid, jf. vedtaket om delvis avvikling av stønad for enslig mor og far som vesentlig endret i 2026. Både perspektivmeldingen og Arbeids- og velferdsetatens omverdensanalyse peker på at en større del av befolkningen vil bli eldre og at antallet pensjonister vil øke med 25 pst. frem mot 2035. Aldringen i befolkningen vil legge press på offentlige budsjetter og kreve mer effektiv ressursbruk. Ikke minst er det nødvendig å se på tiltak for å få flere i arbeid og færre på trygd.

Selv om mye i Nav går bra, viser utfordringsbildet at det kan være behov for en bred vurdering av arbeids- og velferdsforvaltningen 20 år etter Nav-reformen. Jeg startet arbeidet med en slik utredning allerede i høst og er nå i ferd med å nedsette en ekspertgruppe som skal beskrive status, analysere utfordringene og vurdere nødvendige grep fremover for å sikre at forvaltningen har det riktige utgangspunktet for å levere godt på samfunnsoppdraget de kommende tiårene. Ekspertgruppen vil få et bredt mandat der alle sider ved forvaltningen skal vurderes. Det innebærer også å vurdere om det er behov for større organisatoriske endringer og om enkelte oppgaver bør flyttes.

Sammen med utvalget som skal se på forenklinger i folketrygden, vil en slik ekspertgruppe gi oss et nødvendig grunnlag for å utvikle en arbeids- og velferdsforvaltning som kan bidra til å få flere i arbeid og sikre at de som skal ha ytelser får dette på en enkel og effektiv måte

2. *Stortinget ber regjeringen utrede hvordan utbetaling av ytelser fra Nav kan samordnes og vurdere om noen ytelser kan utmåles for lengre perioder av gangen for å gi mottakerne en mer stabil livssituasjon.*

I 2024 utbetalte Arbeids- og velferdsetaten ytelser og pensjoner tilsvarende 635 milliarder kroner. 2,8 millioner personer i Norge mottok penger fra etaten minst én gang i løpet av 2024. Dette er en samfunnskritisk oppgave som blant annet sikrer livsopphold og er en avgjørende del av verdikjeden for alle ytelser Nav leverer.

Som forslagsstillerne peker på, har det i noen sammenhenger vært reist et ønske om at utbetalingene fra Nav i større grad harmoniseres og at utbetalingsinformasjonen gjøres mer forståelig for brukerne. Mange innbyggere som mottar mer enn én utbetaling per måned og/eller flere ytelser samtidig fra Nav, kan oppleve økonomisk utrygghet blant annet fordi utbetaling av ytelsene kommer på ulike tidspunkter og med ulik frekvens i løpet av måneden.

Økonomisk utrygghet er en utfordring som er avdekket både gjennom Arbeids- og velferdsetatens eget innsiktsarbeid, men som også nevnes i andre arbeider og rapporter. Utfordringen har også blitt løftet av ulike Nav-kontorer i flere sammenhenger. I forbindelse med regjeringens frikommuneforsøk var det også flere kommuner som sendte søknad til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) om å gjennomføre forsøk med harmonisering av utbetalinger fra Nav.

Arbeids- og velferdsetatens utbetalingsløsning gjør at det ikke er teknisk mulig å gjennomføre de endringene i systemene som vil kreves for å få til en harmonisering av utbetalingsdatoer og/eller frekvenser som etterspørres. Dagens utbetalingsløsning består av mange ulike applikasjoner som er løst på flere forskjellige programmeringsspråk og plattformer. Mange applikasjoner har høy kritikalitet og høy teknisk gjeld. Teknologien er 20-30 år gammel. Det gjør at det må iverksettes tiltak for å kunne ivareta krav til Grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) og forpliktelser etaten har gjennom relevant lovverk, for eksempel folketrygdløven, økonomiregelverket, sikkerhetsloven og virksomhetssikkerhetsforskriften.

På bakgrunn av denne (sammenfattede) problembeskrivelsen og behovsanalysen fikk Arbeids- og velferdsdirektoratet i oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet å utrede en modernisering av utbetalingsområdet, dvs. å utarbeide konseptvalgutredning (KVU) for området, med sikte på ekstern kvalitetssikring (KS1) av konseptvalg og en etterfølgende KS2 iht. statens prosjektmodell. Samtidig ble det i budsjettet for 2025 bevilget midler til nødvendige risikoreduserende tiltak i påvente av et kvalitetssikret konseptvalg og styringsgrunnlag for en større modernisering (jf. Prop. 1 S (2024-2025)). I tillegg til å sikre en trygg utbetalingsløsning fremover, har behovet for å kunne harmonisere utbetalingene fra Nav vært en del av utredningen som har vært til kvalitetssikring.

Etter mottatt ny KVU fra direktoratet i juni 2025 leverte ekstern kvalitetssikrer sin KS1-rapport 15. desember 2025. Ekstern kvalitetssikrer anerkjenner direktoratets behovsanalyse, dvs. at en modernisering av utbetalingsområdet er høyst nødvendig. Ekstern kvalitetssikrer peker på at kompleksiteten i løsningen tilsier at et prosjekt i første omgang innrettes mot å sikre at Arbeids- og velferdsetaten fremover kan utbetale ytelser i tråd med kravene til sikkerhet og beredskap.

3. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringskrav, kontrollrutiner og interne retningslinjer i Nav, med mål om tydeligere styring, reduksjon av unødvendig byråkrati og en forenklet arbeidshverdag for de ansatte.*

Mål- og resultatstyringen av Arbeids- og velferdsetaten har utviklet seg over tid. Departementet har utviklet et tildelingsbrev med tydelige styringssignaler, en balansert omtale av områder ut fra risiko og vesentlighet og med økt handlingsrom til Arbeids- og velferdsetaten. Dette er i tråd med tillitsreformens mål om styrking av det lokale handlingsrommet for å kunne gi helhetlige og individuelt tilpassede tjenester. Styringen skjer i tråd med økonomireglementet og ulike veiledninger knyttet til dette.

Antallet mål i tildelingsbrevet er moderat i lys av Arbeids- og velferdsetatens betydelige portefølje. Under hvert mål bestilles det styringsinformasjon av både kvantitativ og kvalitativ karakter som sammen danner grunnlag for å kunne belyse måloppnåelsen. Det er et jevnlig behov for å gjennomgå og forbedre resultatstyringssystemet, og tildelingsbrevet er derfor under kontinuerlig utvikling for å sikre at departementets styring ligger på et nivå som ikke binder ressurser i etaten mht. detaljrapportering. Dette skjer i nær dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet. Å styre på effekter og resultater og ikke på konkrete aktiviteter, kan samtidig være krevende siden det ofte er stor oppmerksomhet omkring enkeltresultater og aktiviteter. Da er det også risiko for kortsiktig, detaljert styring i strid med målsetningen om mer overordnet mål- og resultatstyring fra departementet.

Jeg mener det ikke er hensiktsmessig at det foretas en særskilt gjennomgang av tildelingsbrevet og tilhørende styringsinformasjon nå, men i arbeidet med å sette ned en ekspertgruppe vil jeg i mandatet be om at ekspertgruppen identifiserer elementer i dialogen mellom departement(ene) og direktoratet som bør forbedres.

4. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket som styrer samarbeidet mellom Nav Stat og kommunene, og komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker samhandlingen, forenkler informasjonsdelingen og sikrer at brukernes helhetlige behov ivaretas på en bedre måte.*

Nav-kontorene drives i et samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune, eller flere kommuner der kommunene har valgt å inngå et interkommunalt samarbeid. Samarbeidet er lovpålagt og omtales gjerne som et partnerskap.

Målet med felles statlige-kommunale kontorer er å gi brukerne bedre og mer helhetlig oppfølging og bistand. Hensynet til de brukerne som står lengst unna arbeidsmarkedet og har størst behov for sammensatte tjenester, har stått sentralt.

De kommunale tjenestene som skal inngå i Nav-kontoret er definert i lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen (økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, kvalifiseringsprogrammet, gjeldsrådgivning, midlertidig bosted). Kommunene kan velge å legge flere tjenester til Nav-kontoret.

Et av de viktigste innsatsområdene i arbeids- og velferdspolitikken fremover er å forebygge og hindre at utsatte grupper blir stående varig utenfor utdanning eller arbeidsliv. Vi må derfor arbeide for å inkludere flere i utdanning og arbeid, og samtidig søke å gi flere av dem som blir stående utenfor arbeidslivet mulighet for deltakelse og inkludering i nabolag, nærmiljø og lokalsamfunn.

Årsakene til utenforskap er ofte sammensatte og gjensidig forsterkende. Ikke minst bidrar svak tilknytning til arbeidslivet til vedvarende lavinntekt som kan gi dårligere forutsetninger for å delta på andre samfunnsarenaer. En helhetlig politikk for å forebygge utenforskap og bidra til økt inkludering i arbeids- og samfunnsliv må derfor omfatte et bredt spekter av politikkområder. I dette arbeidet blir det stadig mer tydelig at vi må bli bedre til å samarbeide

på tvers av tjenester og sektorer. Ikke minst mellom arbeid, helse og utdanning. Det er derfor også nødvendig at samarbeidet lokalt mellom ulike kommunale tjenester og arbeids- og velferdsforvaltningen er en nøkkel til å nå målene om å inkludere flere og motvirke utenforskap. Dette er også i tråd med regjeringens Plan for Norge der arbeidet for bedre helse og lavere sykefravær er et prioritert område.

Som forslagsstillerne peker på, mangler fremdeles brukere med sammensatte utfordringer én digital dør inn og tilgang til digitale løsninger på tvers av statlige og kommunale tjenester i Nav-kontoret. Nav-veilederne har i dag heller ikke digitale verktøy som støtter kartlegging og oppfølging av brukernes behov og tjenester på tvers av stat og kommune i kontoret. Arbeids- og velferdsdirektoratet har sammen med KS og Oslo kommune samarbeidet med sikte på å utvikle forslag til et konsept for en digital løsning som skal bidra til å løse utfordringene. Dette arbeidet legger til rette for å vurdere om løsningsbeskrivelsen er moden for et konkret utviklingsarbeid.

Å redusere ungt utenforskap og hjelpe flere unge i jobb og utdanning er høyt prioritert av denne regjeringen. Derfor har vi innført en egen ungdomsgaranti som skal sikre god og tett oppfølging av unge mellom 16 og 30 år som trenger det. Målet er å hjelpe flere unge til å fullføre utdanning og komme i arbeid. Samtidig setter vi nå i gang et forsøk med et eget ungdomsprogram for å prøve ut nye virkemidler i arbeidet med å få flere unge i arbeid og forebygge langvarig utenforskap.

I budsjettet for 2026 er det også satt av midler til å starte et forsøk med Et enklere Nav – aktivitetspenger for unge der målet er å prøve ut om én stønad, uten krav til diagnose, skal gi raskere saksbehandling og redusere byråkratiet slik at det frigjør ressurser til at arbeidsrettet oppfølging kan starte raskest mulig. Departementet arbeider nå med å etablere et forskningsdesign som kan gi et godt og troverdig kunnskapsgrunnlag i evalueringen av forsøket.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS har siden Nav-reformen hatt samarbeidsavtaler om partnerskapet i Nav-kontoret. Gjeldende avtale ble inngått i januar 2023 og varer ut 2026. Formålet med avtalen er "å styrke partnerskapet mellom stat og kommune i NAV-kontorene, samt å bygge opp under lokale prosesser for utvikling og innovasjon slik at partene kan ivareta felles samfunnsoppdrag." I avtalen vektlegges god og likeverdig samhandling mellom partene lokalt og at Nav-kontorets tjenester til innbyggerne oppleves som tilgjengelige og helhetlige. I avtalen er det trukket frem særskilte områder det skal arbeides videre med på sentralt nivå. Det gjelder digitalisering i Nav-kontoret, tilgjengelige, helhetlige tjenester og forebyggende arbeid og arenaer og prosesser for å styrke partnerskapet.

Selv om det over tid er arbeidet mye med å legge til rette for et velfungerende partnerskap i Nav-kontoret, er det som forslagsstillerne peker på fortsatt behov for å vurdere hvordan vi kan utnytte mulighetene i partnerskapet enda bedre, ikke minst for å gi de mest utsatte bedre

tjenester og hjelpe flest mulig over i arbeid. Dette vil være et tema for den ekspertgruppen jeg nå er i ferd med å nedsette.

5. *Stortinget ber regjeringen sikre at digitaliseringsarbeidet i Nav i større grad prioriterer automatisering av enkle saker, slik at ansatte kan bruke mer tid på veiledning, oppfølging og på brukere med sammensatte behov.*

IKT-moderniseringen i Arbeids- og velferdsetaten har pågått siden 2012. Det pågående Prosjekt 4 (P4) skal fase ut Arena- og Abetal-løsningene som bl.a. behandler ytelsene dagpenger, arbeidsavklaringspenger (AAP), tiltakspenger og forvaltning av arbeidsmarkedstiltak. Som departementet påpekte ved oppstart av moderniseringen, er tiltakene helt nødvendige for at etaten skal levere gode, effektive og trygge tjenester til nærmere 3 millioner brukere og årlig utbetale 640 milliarder kroner (2024). P4 og de foregående tiltakene i moderniseringen (P1, P2 og P3) har vært nødvendige for å fase ut kritiske systemer på gammel og utdatert teknologi; Infotrygd fra 1970-tallet og Arena fra tidlig 2000-tallet.

Moderniseringen legger i stor grad til rette for:

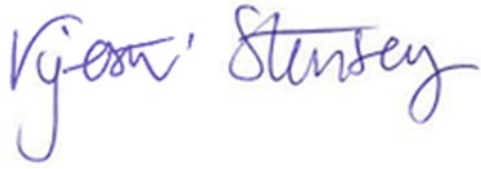
- selvbetjeningsløsninger – både for personbrukere og arbeidsgivere.
- dialogtjenester på sikker sone som tilrettelegger for dialog mellom bruker og forvaltningen 24/7.
- innsynstjenester som gir brukeren innsyn i egen sak (hva vet forvaltningen, hvor ligger søknaden min, osv).
- effektiv saksbehandling og automatisering der det ligger til rette for det.
- et godt tilrettelagt nav.no som brukervennlig portal (Norges mest besøkte).
- nødvendig etterlevelse av økonomireglementet, personvern og informasjonssikkerhet.
- fleksibilitet til endringer i ytelser og tjenester.

Gjennom stadig bedre tilrettelagt informasjon og selvbetjeningsløsninger på nav.no kan de som i første rekke trenger informasjon og veiledning om rettigheter og stønader, søke om ytelser eller sende inn oppdatert informasjon i egen sak på nav.no. Automatisering av saksbehandlingen, der dette er mulig innenfor et komplisert regelverk, har vært og er fortsatt høyt prioritert i digitaliseringsarbeidet. En slik effektivisering av ytelsesforvaltningen legger til rette for at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne benytte flest mulig av sine ressurser på brukere med sammensatte behov og som trenger arbeidsrettet bistand for å komme i jobb.

Store deler av etatens saksbehandlingssystemer er nå modernisert, og det er lagt et vesentlig grunnlag for at eldre stormaskinteknologi kan fases ut i løpet av noen år. Det er imidlertid fortsatt nødvendig å prioritere modernisering av systemer som kjøres på tekniske plattformer som ikke er egnet til å driftes og forvaltes fremover. Derfor er det i budsjettet for 2026 bevilget midler til en modernisering av pensjonsområdet, og departementet utreder nå en nødvendig modernisering av utbetalingsområdet, jf. pkt. 2 ovenfor.

Regjeringen vil fornye, forsterke og forbedre offentlig sektor, jf. vår plan for Norge. Tiltak for å forbedre arbeids- og velferdsforvaltningen er en viktig del av dette arbeidet.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Kjersti Stenseng". The signature is written in a cursive, flowing style.

Kjersti Stenseng

